

V. CRITICĂ ȘI BIBLIOGRAFIE

ČESKOSLOVENSKÉ PŘEDNÁŠKY PRO V. MEZINÁRODNÍ SJEZD SLAVISTŮ
V SOFII, Praga, Editura Academiei cehoslovace de științe, 1963, 371 p.

Din volumul *Comunicările cehoslovace la cel de-al V-lea Congres internațional al slavistilor de la Sofia*, ne propunem, în cele ce urmează, să înfățișăm problemele de istorie cu care slavistii cehi s-au prezentat la Congresul de la Sofia. (Comunicările din domeniul limbii și literaturii vor fi semnalate în volumul următor din «Romanoslavica»). Cunoscutul husitolog ceh *Josef Macek* prezintă, într-o formă de sinteză, câteva din problemele ideologiei husite, care într-un mod sau altul, au pătruns în viața social-politică a țărilor slave în sec. al XV-lea (*Ideologia husită și țărilor slave în evul mediu*, p. 323—327). Se poate spune, afirmă autorul, că husitismul a fost, din punct de vedere istoric, primul program ideologic care a călăuzit câteva dintre popoarele slave în lupta comună împotriva bisericii, nobilimii și feudalismului.

Cu privire la problema legăturilor culturale dintre slavii apuseni și răsăriteni în sec. al XIV-lea și la începutul sec. al XV-lea se intitulează o altă comunicare semnată de *Josef Macůrek* (p. 329—333). Pe baza comparației dintre formularul diplomatic al cancelariei cehe, ucrainene și moldo-venești, din a doua jumătate a sec. al XIV-lea, Macůrek admite că actele de cancelarie din Ucraina sud-vestică și din Moldova prezintă numeroase analogii și similitudini cu formulele documentului ceh — ceea ce implică o penetrație a elementelor de limbă și cultură diplomatică cehă spre răsăritul Europei în această perioadă (Vezi și prezentările noastre în legătură cu această problemă în *Rsl*, VIII, p. 539—542).

Interesante sînt considerațiile istorice, făcute pe marginea unor momente pregnante din dezvoltarea social-economică a societății precapitaliste din Europa pînă la 1848, de către *Oldřich Říha* în studiul său *Baza și caracterul «mișcărilor de renaștere națională», ca etape ale evoluției social-economice* (p. 335—340). Říha afirmă că istoriografia de pînă acum s-a mulțumit, în ceea ce privește analiza conceptuală a «mișcării de renaștere națională», numai cu rezultatele obținute de cercetările de istorie literară, fără a da atenția cuvenită transformărilor politice și sociale din această perioadă. Cercetările istorice nu și-au pus problema participării, la desfășurarea acestui proces complex, a bazei social-economice, care ne înlesnește înțelegerea prefacerilor intervenite în desfășurarea mișcărilor de renaștere națională. Pornind pe această linie, fenomenele ne apar mult mai complexe.

Înrudită cu tema de mai sus este și comunicarea lui *Josef Kočí* despre *Răscoalele țărănești și mișcarea de renaștere națională cehă* (p. 341—345). Autorul precizează, de la început, că în răscoalele țărănești din perioada feudalismului târziu, iobagii cehi au luptat alături de iobagii germani. Lucrul acesta s-a produs chiar și în timpul mișcării revoluționare husite, după cum acțiuni similare au avut loc cu prilejul marilor turburări țărănești din sec. al XVII-lea și al XVIII-lea. Situația se complică însă o dată cu apariția fenomenelor de destrămare a feudalismului, cînd problema națională sporește în conținut și capătă o anumită semnificație.

O comunicare mai cuprinzătoare se datorește lui *Karel Herman* și *J. Křížek* și tratează despre *Însemnătatea istorică a celor trei revoluții rusești pentru popoarele din Europa Centrală și mai ales pentru Cehoslovacia* (p. 347—361). Pentru a dovedi că victoria noii orînduirii sociale n-a fost un fenomen întîmplător pentru majoritatea popoarelor din centrul și sud-estul Europei, autorii își împart expunerea în patru capitole, ale căror titluri indică în mod clar sensul ideilor din context: 1) Capitalismul și popoarele din Europa centrală; 2) Perioada imperialismului — ajunul revoluției proletare; 3) Revoluția din Octombrie — premiză a eliberării popoarelor din țările Europei centrale și 4) Socialismul — singura garanție pentru dezvoltarea înfloritoare a popoarelor din Europa centrală.